

Uganda project

Amber Boven

6VC

Inleiding

Hallo,

Ik ben Amber Boven en ik zit dit schooljaar in het examenjaar op het Gomarus College in Groningen.

Een onderdeel van het examenjaar is het profielwerkstuk, dat is een groot werkstuk over een onderwerp dat jou interesseert en waar je ongeveer 80 uur aan werkt.

Mij is de mogelijkheid geboden om dit in samenwerking met de organisatie Worldmapping te doen.

En zo komt het, dat ik in Februari naar Uganda vertrek om met dove kinderen te werken!

In dit profielwerkstuk zal ik mijn keuzes verantwoorden en de totstandkoming van het uiteindelijk lesmateriaal voor de dove kinderen in Lwengo.

Amber Boven 6VC

Inhoud

3) Inleiding

7) Hoofdvraag en deelvragen

8) Huidige situatie

10) De doelgroep

11) Verbetering

12) Lesmateriaal introduceren

13) Evaluatie

15) Bronnen

(In de bijlage het uiteindelijke product.)

Hoofdvraag en deelvragen

Ik heb mijn project gebaseerd op een hoofdvraag en een aantal deelvragen, zodat er een betere structuur in komt en het duidelijker wordt waarom ik bepaalde keuzes maak.

Hoofdvraag: Hoe kunnen de dove kinderen van Lwengo meer integreren in het dorp?

Deelvragen:

1. Hoe is het onderwijs in Uganda en voor dove kinderen daar?
2. Op welke doelgroep richt ik mijn project en hoe kan ik die het beste benaderen?
3. Hoe kan ik hun positie verbeteren, bijvoorbeeld in de klas?
4. Hoe wil ik het ontwikkelingsmateriaal daar introduceren?

Huidige situatie

Wat is het onderwijs in Uganda en voor de dove kinderen daar?

In Uganda is men zich bewust van de noodzaak van onderwijs.

Er is net als in Nederland al onderwijs voor kinderen vanaf 4 jaar (kleuterschool/preparatory school).

Ook is er een basisschool (primary school) met 7 verschillende groepen.

Vervolgens heb je twee soorten voortgezet onderwijs, de eerst is de onderbouw (secondary school 'Ordinary level') die duurt 4 jaar en als je die gehaald hebt kun je ook nog naar de bovenbouw (secondary school 'Advanced level') en die duurt nog eens 2 jaar.

In 1996 is er een onderwijsprogramma opgezet waardoor ieder kind in staat is om gratis basisonderwijs te volgen, ongeveer 70% van alle kinderen in Uganda maakt daar ook gebruik van.

De reden dat niet alle kinderen naar school gaan is onder andere doordat de ouders een 'up-keep' moeten betalen, dat is niet het schoolgeld voor de lessen, maar eerder een soort van ouder bijdrage.

Van dat geld worden bijvoorbeeld de pannen en ingrediënten gekocht voor de schoolmaaltijd.

Voor de echt arme mensen is dit vaak nog een groot bedrag, dat ze niet snel kunnen missen, om hen te helpen wordt dit ook vaak betaald door sponsoren.^{w1, c1}

Er is een groot leraren tekort in Uganda, doordat verder leren na de basisschool pas sinds kort wordt gestimuleerd.

Dit houdt in dat veel van de leraren nog erg jong zijn en vaak niet goed weten hoe ze met een grote groep jonge kinderen om moeten gaan.

Doordat er zo weinig leraren zijn beslist de overheid waar de docenten geplaatst worden. Helaas wordt er niet gekeken naar de kwaliteiten van de docenten en worden ze willekeurig in steden of dorpjes geplaatst.

Zo komt het voor dat docenten die weten hoe ze met gehandicapte (en dove) kinderen om moeten gaan in scholen terecht komen waar ze die kennis niet nodig hebben.

En docenten die totaal onbekwaam zijn door te dringen tot deze kinderen, toch degene zijn die aan hen les moeten geven.^{c2}

Voor veel dove kinderen is op dit moment de schoolgang dus ook een groot probleem.

Over het algemeen hebben ze geen leraar die goed met hen om kan gaan en zo raken ze geïsoleerd van de groep.

Ze blijven op de achtergrond en leren ook niet met hun klasgenoten om te gaan.

Vaak blijven de gehandicapte kinderen samen een groepje vormen.

In Uganda is de gebarentaal wel wettelijk erkend, maar in de praktijk is er niet veel van de merken.

Dus je mag wel stellen dat het misschien wettelijk erkend is, maar nog niet maatschappelijk. In de grote steden is de gebarentaal meestal geleerd aan de doven, maar in de kleine dorpen is de taal vaak onbekend.

Natuurlijk leren ze wel een eigen manier van communiceren doormiddel van eigen gebaren, maar zo krijgen ze nooit contact buiten hun eigen kleine wereldje. ^{b1}

In Kampala is een school voor dove kinderen met ongeveer 270 leerlingen.

Dat is de eerste school in Uganda speciaal voor dove kinderen en ze bieden peuter, kleuter en basis onderwijs.

Ook geven ze gebarentaal lessen aan de ouders. ^{c3,c4}

De Ugandese gebarentaal wordt vooral ontwikkeld in het buitenland.

Een voorbeeld daarvan is Sam Lutalo, hij is geboren in Uganda maar heeft zijn bachelor in Dove Studies gehaald op de universiteit in Centraal Lancashire.

En hij heeft verschillende boeken ontwikkeld over de Ugandese gebarentaal.

Nu is hij weer terug in Kampala (Uganda) om daar gebarenles te geven op de universiteit. ^{c5}

In Lwengo is niemand aanwezig die de Ugandese gebarentaal spreekt.

En op dit moment zijn er twee dove kinderen aanwezig die gewoon naar school gaan.

Maar voor mijn project zijn ze op zoek naar meerdere dove kinderen uit de omgeving.

En die willen ze dan ook graag les blijven geven.

De dove kinderen hebben dus waarschijnlijk onderling wel een eigen taaltje, maar de taalbarrière tussen de dove en horende kinderen is nog erg groot.

De doelgroep

Op welke doelgroep richt ik mijn project en hoe kan ik die het beste benaderen?

Ik heb besloten me te richten op dove kinderen in de leeftijd 4 tot en met 8. Afgelopen zomervakantie heb ik namelijk recreatiewerk gedaan op een camping en ik ben erachter gekomen dat ik het erg prettig vind om met die leeftijdsgroep te werken. Ze zijn vaak erg enthousiast over nieuwe dingen en vinden het leuk om spelende wijs te leren.

Ik heb voor dove kinderen gekozen omdat ik heb erg bijzonder vind om kinderen te leren communiceren doormiddel van gebaren.

Toch wil ik niet alleen op dove kinderen richten.

De gebarentaal blijft de focus van mijn project, maar ik wil het ook aan de horende kinderen leren.

En ik hoop dat ik op deze manier de taalbarrière tussen de kinderen kan verlagen en de kinderen kan aanleren elkaar te respecteren.

Eventueel wil ik de gebarentaal ook aanleren in de rest van het dorp, maar de hoofdzakelijke doelgroep van dit project blijft de kinderen.

Kinderen zijn vaak het best de benaderen door vrolijke spelletjes met ze te spelen.

Mooie kleurrijke tekeningen spreken tot hun verbeelding en laten ze enthousiast meedoen met opdrachten.

En bij gebarentaal is het erg belangrijk om visueel bezig te zijn, dus zijn er genoeg leuke educatieve spelletjes om gebaren aan te leren.

Van een aantal studenten Nederlandse Gebarentaal van de Hogeschool Utrecht heb ik een aantal voorbeelden gekregen.

Zo is het een leuk idee om de kinderen een plaatje van een dier te laten zien dat zij vervolgens moeten uitbeelden.

Als ze dat een tijdje gedaan hebben kan de docent het officiële gebaar voor dat dier laten zien en moeten de kinderen het na doen.^{c6}

Herhaling is ook erg belangrijk.

Het is slim om in de les een aantal gebaren van de vorige les te herhalen.

Ook dit kan in de vorm van een spel zoals bijvoorbeeld het volgende;

De docent laat een kind een plaatje zien van het dier dat ze hebben geleerd en vervolgens gebaart het kind het dier en moet de klas raden wat op het plaatje staat.^{c7}

Om het voor de kinderen interessant te houden wil ik graag gebaren leren uit categorieën die herkenbaar zijn voor de kinderen.

Zoals dieren, kleuren, familie en eten.

Verbetering

Hoe kan ik hun positie verbeteren, bijvoorbeeld in de klas?

Ik denk dat de dove kinderen erbij gebaat zijn als er begrip ontstaat en wederzijds respect. En de beste manier om daar aan te werken lijkt mij in klasverband.

Dan leren zij en hun leeftijdsgenootjes met elkaar te spelen en elkaar als volwaardige mensen te behandelen.

Ook kunnen ze dan gewoon mee doen met spelletjes (en lessen) die kinderen horen te doen.

De manier om dat te bereiken is volgens mij een lessenserie.

Ik kan hun positie verbeteren door een volwassene in Lwengo te leren het lesmateriaal te gebruiken.

Zodat ze les blijven krijgen als ik alweer naar Nederland ben.

Om dit voor elkaar te krijgen wil ik gebruik maken van een aantal lesboekjes.

Ik ga een lerarenhandleiding (Teacher's guide) ontwikkelen waarin educatieve spellen staan en een beetje achtergrond informatie over de Ugandese gebarentaal.

Bij de lerarenhandleiding wil ik ook boekjes maken met plaatjes van dingen en het plaatje van het bijbehorende gebaar.

Deze boekjes worden losse delen met de gebaren gesorteerd per categorie.

Op deze manier kan een leraar eerst een spel uitleggen en vervolgens kunnen de kinderen in groepjes met verschillende categorieën aan de slag.

Zo kunnen meerdere kinderen tegelijk aan het werk en hebben ze allemaal toegang tot het benodigde materiaal.

En doordat de gebaren in aparte boekjes staan is het makkelijk om de serie uit te breiden en er later eventueel op eigen initiatief boekjes aan toe te voegen.

De boekjes krijgen op de linkerpagina een plaatje van een ding met daaronder het woord in het Engels.

En op de rechterpagina komt een plaatje van het juiste gebaar, maar zonder het woord eronder.

Zodat je het gebaar kan laten zien en de kinderen kunnen raden welk woord erbij hoort.

Andersom is dat niet nodig, want de 'gewone' plaatjes geven het woord al duidelijk weer terwijl het plaatje van het gebaar juist aangeleerd moet worden.

Ik denk dat als de kinderen samen spelletjes leren doen ze met elkaar om leren gaan en dan zullen ze sneller geneigd zijn om ook buitenschool elkaar eens aan te spreken.

Op deze manier kunnen de dove kinderen uit hun isolement worden gehaald en mee doen in de maatschappij.

Lesmateriaal introduceren

Hoe wil ik het ontwikkelingsmateriaal daar introduceren?

Zoals gezegd is het belangrijk dat een volwassene weet hoe hij het lesmateriaal in de klas kan gebruiken.

Daarom wil ik in Uganda het grootste gedeelte van mijn projecttijd besteden aan het uitleggen van het boekje en het doornemen van de gebaren met een leraar.

Dit zou prima kunnen als de andere duo's met hun project bezig zijn en ze mij niet nodig hebben.

Want het doornemen van het boekje is iets dat ik het makkelijkst alleen kan doen in een een-op-een-gesprek met de leraar.

Ook lijkt het me een goed idee om zelf een les te draaien met de spelletjes uit de lerarenhandleiding. Het is fijn als de andere duo's hierbij helpen zodat we met meerdere gebarencategorieën tegelijk bezig kunnen.

Daarom is het verstandig om voordat we naar Uganda vertrekken nog een dagje af te spreken om de projecten door te nemen, zodat iedereen weet wat er van hen verwacht wordt.

Bij de les die ik zelf draai is het prettig als de leraar er bij is, zodat hij kan zien hoe het in zijn werk gaat.

En hij zou ook met mij kunnen samenwerken om alvast een idee te krijgen hoe hij het zelf kan doen.

Aan het eind van de reis lijkt het me een goed idee als de leraar een hele les zelf draait.

Buiten de normale lessen in klasverband lijkt het me ook prettig om een tijd met alleen de dove kinderen te werken.

Het liefst voordat ik de les draai met de horende kinderen erbij.

Want dan kunnen de dove kinderen op hun eigen tempo een idee krijgen hoe het lesmateriaal werkt en moeten ze niet opeens in klasverband begrijpen wat de bedoeling is zonder dat ze de uitleg kunnen horen.

Al met al denk ik dat ik de volgende lestijd nodig heb.

Met wie	Waarvoor	Hoelang
De leraar	Het lesmateriaal uitleggen en de gebaren door te nemen.	60+ minuten
De dove kinderen (eventueel leraar)	Ze bekend te maken met de manier van werken, zodat ze niet opeens in het diepe worden gegooid.	40 minuten
De dove en horende kinderen (eventueel leraar) en de andere duo's	Een gebarenles en uitleg van het project.	80 minuten
De leraar	Evalutie van het materiaal en gedraaide les.	20 minuten
De dove en horende kinderen, de leraar (en eventueel de andere duo's)	Gebarenles en herhaling van de vorige keer.	60 minuten

Evaluatie

Ik vind dit een erg interessant om aan dit profielwerkstuk te werken, maar ik moet toegeven dat ik het vaak ook wel lastig vind.

Het is namelijk erg moeilijk om je de situatie daar echt realistisch voor te stellen.

Ik ben nog nooit in Uganda geweest en het geen idee wat ik van de mensen en vooral kinderen daar kan en mag verwachten.

Gelukkig heb ik goede contactpersonen gevonden en heb ik zo veel kunnen leren.

Maar af en toe was het wel stressen omdat sommige contactpersonen (vooral de Ugandese) vaak erg lang niets van zich lieten horen.

Ik ben blij dat ik een Ugandees gebarenwoordenboek heb kunnen aanschaffen zodat ik het boekje kan ontwikkelen.

Als ik dit nog een keer zou doen, dan zou ik een duidelijkere planning maken van het profielwerkstuk zelf, maar ook van de reis en alles wat erbij komt kijken zoals vaccinaties en reiskosten.

Want ik raakte steeds meer het overzicht kwijt en dan is het lastig om je geen zorgen te maken.

Ik ben erg tevreden met hoe het project tot nu toe gaat en ben erg benieuwd naar de afloop.

De komende weken zullen nog wel spannend worden met de laatste deadlines, maar ik denk dat ik het wel ga halen.

Bronnen

Contactpersonen

- ^{c1} Janneke Mosselaar – *Zelf ontwikkelingshulp gedaan in Uganda*
- ^{c2} Hilda Oosterbeek – *Docente Kentalis Guyotschool voor dove en slechthorende kinderen*
- ^{c3} Charles Taiga – *Medewerker van Mango Tree*
- ^{c4} Guustaaf van de Mheen – *uitvoerend directeur van Mango Tree (hulporganisatie in Uganda)*
- ^{c5} Sam Lutalo – *Schrijver van verschillende boeken over de Ugandese Gebarentaal*
- ^{c6} Lisa van Noord – *Studente Hogeschool Utrecht, opleiding tolk/docent Nederlandse Gebarentaal*
- ^{c7} Peter Hagel - *Student Hogeschool Utrecht, opleiding tolk/docent Nederlandse Gebarentaal*

Boeken

- ^{b1} De Waard, P. (2008). *Wereldwijzer: Oeganda*. Rijswijk: Elmar B.V.

Websites

- ^{w1} Kibale Student Support Group (2007). *Onderwijs in Oeganda*. Geraadpleegd op 30 november 2012, <http://www.kibalestudents.org/>